

Adatvédelem

Az adatvédelem a személyes adatok gyűjtésének, feldolgozásának és felhasználásának korlátozását jelenti, az érintett személyek védelmét biztosító alapelvek, szabályok, eljárások, adatkezelési eszközök és módszerek összességével együtt.(1992 évi LXIII.tv.).

Személyes adaton a következőket értjük: meghatározott személlyel (továbbiakban érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.

A személyes adat az *adatkezelés* során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható, az 1992. évi LXIII. Tv. a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló tv. szerint.

Az adatkezelés az alkalmazott eljárástól független személyes adatok felvétele, tárolása, feldolgozása, hasznosítása (ideértve a továbbítást és a nyilvánosságra hozatalt), adatkezelésnek számít az adatok megváltoztatása, és tovább felhasználásának megakadályozása is.

Fentieknek megfelelően személyes adatnak tekinthetők egy vállalatnál, szervezetnél az alkalmazottak, és a szerződés alapján a vállalatnál munkát végző, harmadik fél munkatársainak adatai. Továbbá a hatályos jogszabályok a bankoknál a banktitkot, és értékpapír titkot képező, a biztosító intézeteknél a biztosítási titkot képező ügyfél adatokat, valamint vállalatoknál üzleti titkot képező ügyféladatokat a személyes adatokkal azonosan értelmezik, és azonos kezelést írnak elő. Az adatvédelmi elvek (és jogszabályok) szempontjából egyébként nemcsak a "tényadat", hanem a származtatott adat, az adatból levont következtetés, sőt egyes esetekben a "vélekedés" is (pl. egy jövőbeni esemény bekövetkeztére, mondjuk adós viselkedésére vonatkozó becslés) is személyes adatnak minősül, amennyiben meghatározott személlyel kapcsolatba hozható.

A személyes adat alkategóriája (részhalmlaza) az ún. **különleges adat** (az adatvédelmi törvény és a nemzetközi dokumentumok tételesen felsorolják ezeket, pl. vallás, politika, szex, priusz stb.), és a különleges adat már a törvény erejénél fogva is fokozott védelmet kell élvezzen.

Az adatvédelem megvalósítása

A jogszabályoknak, szabványoknak megfelelően a biztonság szempontjából az adatvédelem megvalósításához szükséges:

- az **adatok osztályozása**. Az osztályozás a védelmi intézkedések erősségének az adatok biztonság kritikussága, azaz osztályozása szerinti meghatározásához szükséges, és az adat biztonságkritikusságán, illetve biztonság érzékenységén alapul.
- meghatározása annak, hogy mely adatok tekintendők az adott vállalatnál, szervezetnél biztonság **kritikus adatoknak**. Például különösen szolgáltató vállalatoknál nagy érdekek fűződnek ahhoz, hogy az ügyfelek adatait (mint például a bankoknál vagy távközlési vállalatoknál), amelyek lehetnek személyes adatok, mint a magán ügyfelek adatai, vagy vállalati adatok, védendő adatoknak nyilvánítsuk.

Az adat fogalma

Az adat fogalma a BS 7799 Brit informatikai szabvány szerint:

Az adat tények, elképzelések, utasítások formalizált ábrázolása ismertetés, feldolgozás, illetve távközlés céljára.

Az adatbiztonság fogalma

Az 1992. évi LXIII. Tv. Az Adatbiztonság című fejezetében a következőket mondja ki:

10.§. (1) *Az adatkezelő köteles gondoskodni az adatok biztonságáról, köteles továbbá megtenni azokat a technikai és szervezési intézkedéseket és kialakítani azokat az eljárási szabályokat, amelyek e törvény, valamint az egyéb adat- és titokvédelmi szabályok érvényre juttatásához szükségesek.*

(2) *Az adatokat védeni kell különösen a jogosulatlan hozzáférés, megváltoztatás, nyilvánosságra hozás vagy törlés, illetőleg a sérülés vagy megsemmisülés ellen.*

Ezt az adatok, bizalmasságának, sértetlenségének, és a rendelkezésre állásának szervezési (humán, jogi), és technikai (fizikai, logikai) védelmével lehet megvalósítani, ugyanis a rendelet más megfogalmazása ennek, de egyértelműen erről van szó.

Adatvédelem valamilyen fokú adatbiztonság nélkül a gyakorlatban nem valósítható meg, azonban fordítva lehetséges: tökéletes adatbiztonság (az adatkezelő – például a zsarnoki főnök – érdekében) nulla adatvédelemmel párosítva (senki és semmi sem védi az adatalanyt, mondjuk a beosztottat).

Az informatikai biztonság- és titokvédelem

Az adat az informatikai erőforrások egyike. Az erőforrások védelmének, az informatikai biztonságának azonosak a követelményei az adatbiztonságéval, és pedíg az erőforrások bizalmasságának és/vagy sértetlenségének és/vagy rendelkezésre állásának védelme. Ezzel a titokvédelem foglalkozik. Az adatbiztonságnál az adat tehát bővebb fogalom, mint az adatvédelemnél, amely csak a személyes adatokra vonatkozik.

A bizalmasság azt jelenti, hogy valamit csak korlátozott számú kevesek ismerhetnek. A bizalmasság védelme a felfedés elleni védekezést jelenti.

A sértetlenség azt jelenti, hogy valami az eredeti állapotának megfelel, és a forrása is eredeti (hitelesség). A sértetlenség védelme a jogosulatlan változtatás elleni védelmet jelenti.

A rendelkezésre állás az erőforrások olyan állapota, amelyben eredeti rendeltetésének megfelelő szolgáltatásokat nyújtani tudja (működőképesség), meghatározott helyen és időben (elérhetőség). A rendelkezésre állás védelme az erőforrás (-ok) szolgáltatásai folyamatosságának védelmét jelenti.

Ezért a Titokvédelem az informatikai erőforrások biztonsági osztályozásával foglalkozik, amelyből a védelmi követelmények a későbbiekben meghatározhatók.

A védelmi intézkedések lehetnek:

- Szervezési védelmi intézkedések
- Biztonsági szervezet szabályozása
- Humán védelem
- Iratkezelés szabályozása (papír-, és elektronikus alapú)
- Biztonsági dokumentációk biztosítása
- Kockázat áthárítás

- Technikai védelmi intézkedések
- Fizikai, és logikai hozzáférés védelem
- Fizikai, és logikai rendelkezésre állás biztosítása
- Hálózatok védelme
- Információ rendszerek életciklusa alatti védelme.

Az osztályozás

Az **adatok** osztályozására egy példa (gazdasági szervezeteknél):

Védelmi osztály	Adatok
A. Titkos	Üzleti titkot képező adatok
B. Bizalmas	Személyes adatok
C. Belső használatra	Belső használatra szóló adatok
D. Nyilvános	Nyilvános adatok

Minősítést a jogszabályban meghatározott, elsősorban állami szervezetek, az osztályozást a gazdasági szervezetek végezhetnek.

Adatvédelem vagy adatbiztonság?

Az adatvédelem a fentiek értelmében a titokvédelemmel együtt azt mondja meg, hogy **mit** kell, és a biztonság kritikussága függvényében **mennyire** megvédeni, míg az adatbiztonság, az informatikai biztonság azt határozza meg, hogy az adatvédelmi, titokvédelmi osztályozást figyelembe véve az informatikai erőforrásokat **hogyan** kell megvédeni, valamint a védelmi intézkedéseket meg is teszi. A címben megfogalmazott kérdésre tehát a válasz: **és**.